

Catalunya i els rànquings universitaris

L'1 d'octubre *Times Higher Education* feia pública la nova edició del seu World University Rankings, enguany amb alguna novetat destacable, com ara el nombre d'universitats que analitza. Una notícia de la qual se'n pot desprendre una altra de molt positiva per a Catalunya: el nostre petit país té 5 universitats públiques entre les millors 500 del món i, encara més destacable, 3 entre les 200 primeres.

Un fet que en tots els països del món seria motiu d'orgull nacional, atès el paper central que en la competitivitat internacional tenen els sistemes universitaris, en el nostre passa sense pena ni glòria i, encara pitjor, dona peu a algun editorial desconcertant, que fa servir la notícia per posar de manifest una pretesa ineficiència de les nostres universitats públiques, per justificar una determinada reforma de la governança.

No seré jo qui negui l'interès, fins i tot necessitat, d'una reforma de la governança, que he defensat públicament des de les meves passades responsabilitats com a rector d'universitat, president de torn de l'ACUP i vicepresident de la CRUE, i que he argumentat amb el document *Autonomia universitària i sistema de governança*, que es pot trobar lliurement disponible a internet. Però estic lluny d'acceptar el plantejament que fan editorials d'aquest tipus, i que, malauradament, també es troba en moltes altres instàncies, de relacionar el sistema actual de governança amb una situació global en rànquings que es presenta com a millorable (sempre es critica que no hi hagi universitats 50 posicions més amunt del lloc que s'aconsegueix ocupar). Paradoxalment, tots aquells que segueixen aquesta línia de raonament no fan sinó donar arguments a favor de les bondats del sistema actual. Efectivament, si només consideréssim la posició en rànquings de les nostres universitats i governança en el nostre context socioeconòmic, hauríem de concloure que aquesta no s'ha de tocar, atès que hauria donat lloc a un dels sistemes més eficients del món. De fet, no hi ha cap sistema universitari que, globalment, ocupi una millor posició als rànquings que el català (mesurada per la suma de puntuació de les seves universitats) amb relació als recursos econòmics totals que mobilitza (públics i privats).

Quan veig les tres universitats catalanes dins les 200 millors posicions, la Universitat Autònoma de Barcelona, la Pompeu Fabra i la de Barcelona, em trec el barret, perquè

FRANCESC XAVIER GRAU

PROFESSOR I EXRECTOR DE LA UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

sé perfectament amb quins recursos globals treballen i quins són els de les universitats mundials amb què es comparen. I el mateix amb les altres dues que completen la llista de cinc del THE: Politècnica de Catalunya i Rovira i Virgili, aquesta amb el mèrit afegit de fer-ho des d'una situació perifèrica amb relació a la centralitat i la marca de Barcelona. Com és possible que amb aquests resultats es pugui construir un missatge d'ineficiència?

Fa anys, el 2011 i el 2012, vaig escriure dos documents que anaven dirigits a contrarestar un seguit de tòpics infundats al voltant de la realitat universitària a Catalunya. Disculpin l'autocita, però hi recorro per qüestions d'espai: *La universitat catalana d'avui i Propostes per a la universitat pública i el sistema de recerca i d'innovació de Catalunya*, ambdós també lliurement disponibles a internet. Recordo només les conclusions, escrites al voltant de cinc *no* i de cinc *sí*.

1. No és veritat que hi hagi massa universitats a Catalunya.
2. No és veritat que s'hagi anat massa enllà en la distribució (territorial) del sistema universitari.
3. No és veritat que la universitat catalana sigui massa cara pels recursos que tenim.
4. No és veritat que la universitat catalana sigui ineficaç.
5. No és veritat que la universitat catalana sigui ineficient.
6. Sí que es pot millorar el nivell de confiança que la societat catalana té en la seva universitat.
7. Sí que pot millorar encara l'eficàcia i l'eficiència de la universitat mitjançant la reforma del sistema de governança.
8. Sí que es pot millorar l'eficàcia i l'eficiència del sistema de recerca de Catalunya en un context de restricció pressupostària.
9. Sí que es pot afavorir la transformació de nou coneixement en innovació en productes i processos i millorar la competitivitat del país a mitjà termini.
10. I, finalment, sí que el país disposa de les eines per fer possibles els canvis.

Naturalment, els arguments necessiten espai, i es poden trobar desenvolupats a les publicacions esmentades. El que és interessant aquí és subratllar que sí que és possible defensar alhora que cal una reforma del sistema de governança i l'eficiència del sistema universitari i que, en canvi, quan es critica injustament i no es valora ponderadament l'èxit que representa la presència d'universitats catalanes en els rànquings mundials, es fa molt de mal al país, en enviar a la societat un missatge injustificat sobre un dels seus pilars d'avui i de futur.

No podria acabar sense donar unes dades de referència, obtingudes de resultats i finançament de l'any 2013. Atorgant 1 punt a la posició i disminuint linealment la puntuació fins a l'última llistada en cadascun dels tres rànquings més emprats i coneguts (THE, ARWU i QS), sumant les puntuacions d'un país i dividint pel total d'ingressos (públics i privats) de les seves universitats, Catalunya obté 5,1 punts per 1.000 milions d'euros, per davant d'Irlanda (4,8), Escòcia (4,3), Finlàndia (4,2), Suècia (3,4), Àustria i Dinamarca (3,0), per parlar de països de mida comparable a Catalunya i que

estan entre els països més eficients del món. Amb relació a Espanya, les distàncies són molt més grans: Aragó 2,8, País Valencià 2,6, Madrid 2,5, Galícia 1,4, País Basc 1,1, Castella i Lleó 0,8, Andalusia 0,6 i Múrcia 0,4 (la resta de comunitats no tenien, el 2013, cap universitat en aquests 3 rànquings).

MANOLO GARCÍA

Si només consideréssim la posició de les nostres universitats als rànquings, la seva governança no s'hauria de tocar